

PROVINCIALE DRENTSCHE en ASSER COURANT

VRIJDAG 24 FEBRUARIJ 1871

**INGEZONDEN STUKKEN
DE SMILDE**

1 Maart 1771 - 1 Maart 1871

Op den 1sten Maart 1871 zal het honderd jaar geleden zijn sedert Drost en Gedeputeerden voor het eerst deden verkopen 21 veenplaatsen van het Kloosterveen in de markten van Halen en Witten. De bekende verkoopconditiën van 1 Maart 1771 werden bij de vele latere domeinveilingen steeds gevolgd.

Den 1 Maart 1771 pleegt beschouwd te worden de dag der stichting van het Kloosterveen.

Het wordt alzoo eene eeuw, dat de Smilde in dezen vorm bestaat!

Welk een tijd!

Welke afwisselingen ondervond die stichting!

Weinige gemeenten ondervonden zooveel.

Met veel moeite en kosten bragten de toenmalige regenten van het Landschap de mogelijkheid tot stand, om de vaart van af Meppel tot Assen door te trekken.

De vaart, die de h.h. *Lijcklama à Nijeholt* van *Sara Verlet*, wed. *Fledderus* en consorten van de Oude Smilde hadden gekocht, om daarop de Ooststellingwerver en Opsterlandsche veenen af te voeren, welke heeren daarom de vaart door het Hijker gebragt hadden, moest worden aangekocht, - 't geen na lange onderhandelingen voor f 30,000 geschiedde.

Een deel der tusschenliggende Haler markte moest worden aangehandeld, - 't geen met moeite en kosten tot stand kwam.

Plannen en teekeningen moesten worden gemaakt.

Vergeleken met andere Veenkoloniën, is de aanleg voortreffelijk.

Wat al moeite, wat al zorg!

Naauw was in de kolonie ondergrond bloot, of er moesten kerk, pastorijs en kosterij getimmerd worden. Nieuwe moeiten en onaangenaamheden.

Acht jaren werden daartoe vereischt door procedures en twisten met de aannemers.

Groote sommen werden door de Landschap tot één en ander besteed.

In waarheid: de Smilde was het troetelkind der Landschap.

Geene der bepalingen echter in 't voordeel der kolonie gemaakt, heeft ten voordeele gewerkt, zoals de bedoeling was.

De omwenteling van 1795 kwam met de amalgame van goederen en schulden.

Voorzoverre de Landschap grondeigenaresse was, volgde het domein op.

Voorzoverre de Landschap de Kerk bestuurde, moest de gemeente zelf optreden, 't geen *eerst* nu kan gezegd worden geheel tot stand gebragt te zijn.

Van het Burgerlijk Bestuur ging een deel op het Staatsbestuur, een ander deel op het gewestelijk Bestuur van Drenthe over.

Met hoeveel schokken ging deze vierdubbele scheiding gepaard!

Geene gemeente ondervond dit zoo.

Men kan zeggen, dat bijna geen der plannen van de stichters gevolg kreeg.

Waar bleef b.v. de 40jarige vrijdom van lasten?

In 1807 kwam tot stand de Burgerlijke gemeente Hoogersmilde, Kloosterveen en Hijkersmilde, uit stukken van de gemeente Diever, Dwingeloo, Beilen en Rolde, thans de Smilde genaamd.

Nieuwe moeiten, nieuwe verwickelingen.

De Fransche tijd kwam.

Die Regering verkocht in één dag al het overgebleven domeinveen, waarover, naar de instelling en naar de Drentsche zuinige overleggende wijze van handelen, nog 40 jaar en langer had kunnen worden verkocht.

Tweemaal in die honderd jaar werd een accijns op de brandstoffen gelegd en opgeheven.

De kolonie zag drie keer groote veranderingen in haar gemeentewezen.

Eene dier veranderingen verlost haar van de middeneeuwsche bepaling, "dat de benoeming van een Burgemeester of een Raadslid, waaromtrent de eigenaar van de Heerlijkheid Hoogersmilde te voren regt van voordragt mogt hebben uitgeoefend, eenmaal van de drie keeren zou geschieden op voordragt van den eigenaar van de Heerlijkheid Hoogersmilde", omdat de Heerlijkheid gerekend kon worden 1/4 der gemeente uit te maken.

- vervolg op blad 1871f